

PRO
DÁRCE
KRVE

PRŮVODCE ZODPOVĚDNÉHO DÁRCE

 NEMOCNICE
HOŘOVICE

Zdraví člověka.
Lidskost.
Vstřícnost.

I. OHROŽENÍ PŘÍJEMCE KREVNÍ TRANSFUZE

Léčba krví a krevními složkami přináší příjemci transfuze kromě pozitivního léčebného účinku také riziko přenosu infekční choroby od dárce krve. Krví přenosných infekcí je celá řada, z praktického hlediska jsou však nejvýznamnější infekční žloutenka typu B, infekční žloutenka typu C a AIDS.

PŘÍKLADY RIZIKA VÝSKYTU NEMOCÍ PŘENOSNÉ KRVÍ

(dárce se vyřazuje trvale nebo dočasně po ukončení dané aktivity nebo zákroku)

VYŘAZENÍ NA 4 MĚSÍCE

Rizika vázaná na sexuální aktivitu – vyřazuje se každá osoba, která:

- měla v posledních 4 měsících chráněný nebo nechráněný anální pohlavní styk s novým sexuálním partnerem
- měla v posledních 4 měsících více než jednoho sexuálního partnera a měla chráněný nebo nechráněný anální pohlavní styk alespoň s jedním z nich
- poskytla chráněný nebo nechráněný pohlavní styk za peníze, drogy nebo jinou protihodnotu
- měla chráněný nebo nechráněný pohlavní styk s osobou, která byla kdykoli v minulosti pozitivně testována na přítomnost viru HIV

- měla chráněný nebo nechráněný pohlavní styk s osobou, která poskytla chráněný nebo nechráněný pohlavní styk za peníze, drogy nebo jinou protihodnotu
- měla chráněný nebo nechráněný pohlavní styk s osobou, která užívá injekčně podávané drogy nebo jiné injekčně podávané léčivé přípravky nepředepsané lékařem
- užila jakýkoli perorální (podávaný ústy) léčivý přípravek k prevenci přenosu infekce HIV, tj. k antivirové preexpozici profylaxi (PrEP) nebo postexpozici profylaxi (PEP) podstoupila léčbu pro pohlavní nemoc (kapavka)
- pokousání zvířetem

Další rizika:

- transfuze (podání transfuzního přípravku) v ČR, v zahraničí po roce 1996
- endoskopické vyšetření (např. kloubů – artroskopie, žaludku – gastrokopie, střev – kolonoskopie, močových cest – cystoskopie, dýchacích cest – bronchoskopie)
- operace
- tetování, propichování uší, body piercing, akupunktura apod.
- úzký kontakt s nemocným s infekční žloutenkou (společná domácnost, sexuální kontakt)
- potřísnění sliznice nebo poranění kůže infekčním materiálem
- pobyt v nápravném zařízení (vězení)

VYŘAZENÍ NA 12 MĚSÍCŮ

- toxikomanie a alkoholismus – po vyléčení

VYŘAZENÍ NA 2 ROKY

- osoba, která užila jakýkoli léčivý přípravek v injekční formě k prevenci přenosu infekce HIV, tj. k antivirové preexpozici profylaxi (PrEP) nebo postexpozici profylaxi

TRVALÉ VYŘAZENÍ

- v případě rodinného rizika Creutzfeldt-Jakobovy nemoci a rizika jejich variant (vCJD = BSE, TSE)
- pobyt ve Velké Británii nad 12 měsíců v letech 1980 – 1996 (teoretické riziko variantní Creutzfeldt-Jakobovy nemoci)
- transfuze – podání transfuzního přípravku v zahraničí před rokem 1996
- léčba přípravky lidského původu např. pro růstové a vývojové poruchy (lidský růstový hormon)
- transplantace s použitím štěpu zvířecího původu, transplantace s použitím tkáně nebo buněk lidského původu v případě tvrdé pleny mozkové, ušního bubínku nebo rohovkového štěpu
- užívání injekčních drog, steroidů nebo hormonů nepředepsaných lékařem (i v minulosti)

Máte právo klást otázky týkající se odběru a právo kdykoli od odběru odstoupit. V případě pochybností se poraďte s lékařem transfuzního oddělení nebo přistupte k samovyloučení.

Co je samovyloučení? | Pokud dodatečně získáte nejistotu či pochybnosti o bezpečnosti vám odebrané krve či krevní složky, sdělte prosím tuto skutečnost písemně nebo telefonicky pracovníkům transfuzního oddělení, ve kterém byl odběr proveden.

Pokud si do 24 hodin uvědomíte závažný důvod, pro který by neměla být vaše krev použita, zavolejte v čase 10:00 - 14:00 hod. na tel: 311 559 555 nebo 311 559 402.

DALŠÍ RIZIKA

Příjemce transfuze může být ohrožen i některými léky, které dárce krve užívá nebo užíval. Dlouhodobě jsou z dárcovství vyřazeni lidé, kteří užívají některé léky (tablety, injekce) na léčbu akné, lupénky, vypadávání vlasů, zbytnění prostaty.

Týká se to léků – isotretinoin (např. Accutane, Roaccutane), etretinat (např. Tegison, Tigason), acitretin (např. Neotigason), fi nasterid (např. Finex, Propecia, Proscar, Penester, dutasterid Avodart). Délka vyřazení dárce

závisí na léku a na způsobu podávání. Riziko přenosu infekce zvyšuje pobyt v některých zemích. Za rizikový se považuje pobyt v tropických zemích s výskytem malárie, Chagasovy choroby, horečky Q, pobyt v zemích se zvýšeným výskytem infekčních nemocí (např. infekční žloutenky aj.).

RIZIKA PRO DÁRCE SNIŽUJE

- 1. Bezpríspevkové dárcovství** | Riziko přenosu infekční nemoci na příjemce je nižší, pokud není dárce motivován přímým finančním prospěchem. Proto dáváme přednost bezpríspevkovému dárcovství.
- 2. Pravidelné dárcovství** | Riziko přenosu infekční nemoci na příjemce je nižší, pokud je dárce vyšetřen opakovaně. Proto se obracíme na dárce s výzvou, aby krev nebo její složky darovali pravidelně.

VYŠETŘENÍ ODEBRANÉ KRVÉ

Kromě vyplnění dotazníku, laboratorní kontroly a vyšetření lékařem (pohovor), vyšetřujeme každou odebranou krev (plasmu, krevní destičky) na přítomnost známek infekce:

- **HBV (žloutenka B)**
- **HIV (původce AIDS)**
- **HCV (žloutenka C)**
- **syfilis (leus, příjice)**

V případě nevyhovujících výsledků laboratorních vyšetření je dárce informován. I přes uvedený způsob vyšetření ale nejsme schopni zaručit příjemci krve (tj. nemocnému) naprostou bezpečnost (např. proto, že test může být založen na průkazu protilátek a dárci může „trvat“ 6–8 týdnů, než protilátku po „nakažení“

vytvoří). Spolupráce s dárce a naprostá důvěra má zásadní význam. Údaje o zdravotním stavu dárce jsou udržovány v jeho dokumentaci a při zachování zásad lékařského tajemství je část z nich poskytována do Národního registru transfuzní služby. Odebraná krev dárce a její složky budou použity pouze v případě, že budou vyhovovat požadavkům na jejich bezpečnost a jakost.

II. RIZIKO PRO DÁRCE

Odběr krve či krevních složek ne zcela zdravému dárce. Odběrem krve by mohl být ve vzácných případech poškozen i dárce, který sám trpí nedostatkem odebírané složky, proto je před samotným odběrem vyšetřován krevní obraz. Další vyšetření slouží k všeobecnému posouzení zdravotního stavu dárce. Při plánovaném odběru plazmy na přístroji („plazmaferéza“) nebo krevních destiček pomocí separátorů krevních složek, laboratorní i klinické vyšetření rozlišujeme. Za dočasné nebo trvalé vyřazení z dárcovství odpovídá lékař transfuzního zařízení. O důvodech dočasného nebo trvalého vyřazení z dárcovství je dárce informován.

NEŽÁDOUCÍ REAKCE NA ODBĚR

Jako nežádoucí reakce na odběr (komplikace) se může objevit:

- Krevní výron, modřina (špatný vpich, krvácení do podkoží vpichu). Riziko této komplikace lze snížit řádným stlačením místa vpichu po odběru (alespoň 10 minut).
- Celková reakce, mdloby, které jsou způsobeny ne dost rychlým přizpůsobením krevního obrazu změnám při odběru nebo nepřiměřenou psychickou reakcí. Ke mdlobě dochází nejčastěji u dárců hladovějících, „uhoněných“ a při příliš rychlém opuštění odběrového křesla.

Důležité je, aby dárce byl řádně poučen o prevenci možných nežádoucích reakcí a hlásil již první příznaky (zcela výjimečně by mohlo dojít k podobným komplikacím i z jiných příčin, zásady jejich prevence i průběh jsou obdobné).

Všechn materiál používaný k vlastnímu odběru krve i k odběru krve k laboratornímu vyšetření je zásadně na jedno použití. Žádné riziko přenosu jakékoliv krví přenosné infekce na dárce nehrozí!

III. PRÁVA DÁRCE

Dárce má právo na informace:

- O tom, že má právo klást otázky týkající se odběru a dárcovství a právo kdykoli od odběru odstoupit. Pokud některé informace v dotazníku nejsou jasné, je vhodné se poradit s vyšetřujícím lékařem. Dárce má právo na soukromí při pohovoru s lékařem a během klinického vyšetření.
- O významu dobrovolného a bezpříspěvkového dárcovství.
- O metodě a typu odběru krve/nebo jejích složek včetně možných rizik spojených s odběrem.
- O důvodech, které brání darování krve pro možné ohrožení zdravotního stavu dárce nebo příjemce transfuzního přípravku.
- O možnostech dalšího zpracování a využití krve a krevních složek.
- O svém zdravotním stavu a výsledku povinných laboratorních vyšetření.
- O tom, že každý vpich do žíly provádí zaškolený personál pomocí jednorázového materiálu a po provedení desinfekce kůže, vše podle předpisů kontrolovaných hygienickou službou.
- O způsobech vyšetření odebrané krve a jejích složek a o tom, že odebraná krev a její složky budou použity pouze v případě, že budou vyhovovat požadavkům na jejich bezpečnost a jakost. Každý odběr je vyšetřen testy na HIV, žloutenku typu B a C, syfilis a screening protilátek proti erytrocytům.
- O tom, že v případě nálezů nevyhovujících výsledků bude dárce informován.
- O tom, že získané údaje o zdravotním stavu dárce budou archivovány a chráněny před zneužitím neoprávněnými osobami podle platných předpisů.

Transfuzní oddělení má konečnou odpovědnost za jakost a bezpečnost odebírané krve a krevních složek, proto má právo definitivně rozhodnout o přijetí či vyřazení dárce. Darování krve se nepovažuje za „lidské právo“.

Děkujeme, že jste se rozhodli darovat krev a že jste věnovali pozornost tomuto textu. V případě jakýchkoliv dotazů se neváhejte obrátit na personál našeho transfuzního oddělení. Své připomínky, návrhy apod. máte možnost zapsat do knihy přání a stížností umístěné v čekárně pod televizí.

NEMOCNICE HOŘOVICE

Nemocnice Hořovice nabízí širokou škálu ambulancí a poraden navazujících na jednotlivá lůžková oddělení. Specializované zdravotní služby jsou poskytovány nad rámec základních medicínských oborů, a to prostřednictvím oddělení ortopedie, neurologie, pediatrie, chirurgie, gastroenterologie, urologie, gynekologie a porodnice, neonatologie, anesteziologicko-resuscitačního oddělení a interny. Ke spokojenosti a zdraví pacientů slouží i vlastní nemocniční lékárna, kavárna a parkoviště pro pacienty i návštěvníky nemocnice.

NH Hospital a.s. – Nemocnice Hořovice

K Nemocnici 1106/14, 268 31 Hořovice

+420 311 555 000

prevence@nemocnice-horovice.cz

nemocnice-horovice.cz